Anul V. No. 18. 15 Maiŭ. 1862.

JURNAL,

PENTRU RESPANDIREA SCIINȚELORŬ NATURALE ÎN ROMÂNIA,

Rédigeat
de
Professor Dr. Iuliu Barașu și D. Ananescu.

Coprindere: Sosirea primăvăreĭ. — Reforma Calendaruluĭ. — Călătorie în Italia.

Sosirea primăverei.

De când este lumea, inimile poeticĭ aŭ cântat și celebrat luna luĭ Maĭ ca timpulŭ reîntórcereĭ primăvereĭ, ca epoca sosireĭ acestuĭ mare suveranŭ al tòteĭ Natura care vine cu mîĭnele pline d'atîta darurĭ, d'atîta frumusețĭ și d'atîta fericirĭ! Celebrul poet Schiler ḑice: Suntŭ nisce lucrurĭ vechĭ care remânŭ însă tot dauna nuoĭ" Reîntórcerea primăvereĭ, reserirea sóreluĭ într'o frumósă ḑi de vară, sunt asemenea lucrurĭ vechĭ și tot dauna nuoĭ; căcĭ fie care simțire mare care pătrunde tótă esistința nóstră interióre, ne dă o viață nuoe; apoĭ atuncĭ

suntem ómenĭ nuoĭ și parcă ni se pare că simțim pentru întîia ore acéstă simțire mare.

Așĭa dar, primăvara a sosit, écă; numit unŭ mare suvran; înse sosirea luĭ nu se anunciе prin 101 lovire de tunurĭ, ci prin miĭ de glasurĭ aĭ fiilor Natureĭ care scot strigările lor de bucurie și de fericire: Eacă'l acest suvran care nu dă „posturĭ și slujba" ci vieață și resuflare, pâine corpuluĭ nostru și ideĭ înalte care nutrescu spiritul nostru c'un océn de frumusețe, c'o infinitate de impresiunĭ care încântă viața nóstre și care ne face din valea pământuluĭ, unŭ paradis cerescŭ!

Aste a făcut să ne imaginăm că în paradisŭ (raiŭ) trebue să domine o primăvare eternă, necontenite; dar nu trebue să uĭtăm că o mare parte a plăcerilor care le simțim aicĭ la sosirea primăvăreĭ, provină din nuotatea acestuĭ spectacol și din transițiunea simțirilor, adecă fiind-că eșimŭ din urîta iarnă și intrăm în frumósa primăvară. Deja Plato în celebrul Phaedon al luĭ, dice că plăcerile viețeĭ, le suntem datorĭ neplacerilor care le aŭ precedat; căcĭ dorința și speranța a poseda ceva, umple inima nóstră c'o plăcere maĭ complectă și maĭ superióră, de câtŭ momentulŭ în care îl possedăm în realitate. — De aceea, numaĭ în climele temperate unde domină differite saisone alle anuluĭ bine distincte, unde Natura în cursu anuluĭ parcă adórme érna într'un somn adîncŭ rece ca mórtea și primăvară se deștéptă la o viéță nuoă plină de acțiunile spirituluĭ creatorŭ; numaĭ în aceste clime, dicem, omulŭ a putut să devie o ființe morale superióre. Nicĭ în climele frigurόse unde domnesce tot d'auna o érnă înghiețătóre; nicĭ în climele fórte calde unde domnesce tot d'auna o căldure ardetóre, n'a putut să se desvolte o rase d'ómenĭ energicĭ, d'ómenĭ simțitorĭ îndestrațĭ c'o imensă imaginațiune care îĭ creadă în tot momentul imagine nuoĭ, formînduĭ o lume ideale, mult maĭ mare, mult maĭ avută de câtŭ lumea reale. Dar și effectul fisic al acestor duoă estreme alie temperatureĭ asupra corpuluĭ nostru, este în fine tot acella. În frig mare ca și în căldura mare, nu suntem în stare a produce nimic; amînduoĕ aceste simțirĭ opuse paralisă energia corpuluĭ nostru. De aceia, numaĭ în hotarul acestor regiunĭ escentrice într'un frig și căldure estreme, numaĭ acolo, adică în climele nóstre divină primăvară strelucesc în tótă gloriea sa, acolo este infinitul tesaur al tutor bunurilor, marele fermecator care ne întineresce în fie care anŭ în epoca sosireĭ sale.

Dar primăvara n'are obiceiŭ, ca alțĭ suveranĭ când sosesc, a umbla iute în trăsurĭ estraordinarĭ pe drumurĭ de fer, saŭ cu atîtea sute caĭ de poste; din contra, suveranul lumeĭ organice, merge fórte încet; s'a și calculat modul acesteĭ mergerĭ și s'a găsit că 'n climele nóstre, primavara face pe fie care di de la sud către nord calea de 3 $^3/_4$ Mile (ca la 2 poste) adecă: cu câtŭ un locŭ este situatŭ maĭ multŭ cu un grad geografic (adecă cu 15 Mile geografice) către nordu, cu atîtŭ acest locŭ va priimi maĭ tărdiŭ primăvara cu patru dile. Așia s. e. Jașĭ, care este situată către nord aprópe cu 3 grade maĭ mult de căt Bucurescĭ, priimesce în tot anul primăvare cu doesprediece dile maĭ tîrdiŭ de câtŭ acéstă capitale a Româniеĭ. Tot în acest modŭ, Elada, Italia și Nordul Africeĭ priimescŭ primăvara maĭ 'nainte decâtŭ noĭ, precum și pe d'alte parte, Germaniea, Poloniea și Russiea o primescŭ maĭ tărdiŭ de câtŭ noĭ. Dar D. Prof. Fries a probat prin observațiunĭ meteorologice, că acestŭ mersŭ al primăvereĭ nu este ecualŭ în tóte locurile pământuluĭ; că în climele recĭ, primăvara 'naintédă maĭ iute de câtŭ în climele temperate; dar cu câtŭ primăvara 'naintеadă maĭ iute, cu atît ține maĭ pucin timpŭ; apoĭ cu câtŭ ține maĭ pucin, cu atăt desvoltă în acest pucin timpŭ o energie maĭ mare.

Să esplicăm acéstă.

În țerrile maĭ meridionale, fenomenele primăvereĭ ce succede una dupe alta fórte încet; acolo transițiunea între iarnă și vară este lungă și ține mult timpŭ; dar aceste fenomene n'aŭ acolo o fórte mare energie; încăldirea dilelor cresce din di în di într'unŭ mod nesimțibil; în aceste țerrĭ, primăvara 'naintédă încet (precumam disŭ 3 $^3/_4$ Mile într'o di) Din contra, în climele maĭ nordice, fenomenele primăvăreĭ se succed iute una dupe alta; acolo transițiunea între iarnă și vară este fórte scurtă. Dar aceste fenomene devoltă acolo o energie fórte mare, încăldirea dilelorŭ cresce acolo din di în di într'un modŭ fórte simțitor; în pucine septemânĭ alle luneĭ luĭ Iuliŭ, pământul Siberieĭ se schimbe într'o câmpie superba c'a Italieĭ, acoperită cu

nenumărate florĭ strălucindŭ în tóte magnificența lor; dar tot acolo, primăvara 'nainteḑe maĭ iute, căcĭ mersul eĭ acolo este de 5 Mile într'o ḑi. Putem să ḑicemŭ că chiar primăvăreĭ îĭ place să rămîie maĭ mult timpŭ în climele calde, de cât în climile recĭ, unde ea parcă se grăbesce a împlini curînd datoriea eĭ și fuge.

Darŭ și înălțimea locurilor are o mare înriuințe asupra sosireĭ și durateĭ primăvareĭ. Primăvara este ear ca uniĭ seignorĭ, comoḑĭ în mișcările lor, și nu le prea place a se osteni și a se sui pe vîrful munților; de aceia suirea primăvereĭ pe munțĭ se urmèḑă într'unŭ modŭ fórte încetŭ; calculîndu-se, s'a găsit ca primăvara are trebuință de 10 pena la 14 ḑile ca să se suie la vîrful unuĭ munte, care are o înălțime de 1000 piciore, adică primăvara se suie într'o ḑi numaĭ abia o sută picióre către vîrful munțilorŭ!

Este sciut că tóte primăverile nu să séměnă nicĭ chiar la un loc. La noĭ se întâmplă câte o dată că primavara e prea caldă, altă dată e prea rece; cu tóte acésta, este acum probat prin nenumerate observațiunĭ meteorologice că pentru fie-care loc al pămêntuluĭ, esistă o temperature meḑiă constante pentru tot anulŭ și pentru fie-care stațiune (saison) anuale în particalar. La noĭ în Bucaresci s. e. temperatura meḑie anuală este — 8° R. c'o fracțiune; temperatura meḑiă a primăvereĭ (lunilor Martie, Aprilie și Maĭ) este = 8° R; temperatura meḑie a văreĭ (lunilor Iunie, Iulie și August) este = 14° R; temparatura meḑie a tomneĭ (lunilor Septembrie, Octom. și Noemvrie) este = 5° R; apoĭ temperatura meḑie a erneĭ (lunilor Decemvrie, Ianuarie și Februarie) este = — 3° R.

Asemene găsimŭ o mare constanție în modul succesiuneĭ fenomenelor primăvereĭ din fie care loc. De aceea, deja Linné a impărțitŭ primăvara în treĭ epoce saŭ perióde, adică:

1. Perioda desghieccreĭ pămêntuluĭ (de la 15 Fevr. păne la 15 Martie).
2. Perioda semănereĭ cerealelor de primăvara (de la 15 Martie pînè la 15 April).
3. Perioda eșireĭ florilor primăvereĭ și a frunḑelor pe arborĭ (de la 15 Aprilie pĕnă la finitul luĭ Maĭ.)

Să vorvim despre aceste epoce ceva maĭ pe larg.

În perioda d'ntăiă, semnul cellŭ maĭ caracteristic al primăvereĭ este disghiciul zăpeḑeĭ; de și se'ntîmplă adesea orĭ că, dupe ce ghiacia a început a se topi, ninge ear din noŭ la începutul luĭ Martie în ḑilele „Babelor." Dar, spre norocirea lumeĭ, traiul „Babelor" e scurt și pe lângă uritele Babe, Natura ne dă atuncĭ o consolațiune în cântecul ciocărlanilor (Alauda musica) care sosesce atuncĭ la noĭ din călătoriea sa ernatică cătră sudul pămêntuluĭ.

Tot în acest timp începe să se arăte și alte passerĭ cântătóre; șărpiĭ esŭ din culcușul lor; bróscele încep a da concertele lor musicale așia de cunoscute, și la sfărșitul acesteĭ periode țințariĭ încep și eĭ preumblările lor nopturne fără voia polițieĭ. Tot d'o dată ghioceiĭ albĭ (leucoium vernum L.) scóte capetele lor din zapadă și precum a observat un Naturalist Poet, elle sémenă ca clopoțele micĭ, parcă sunt destinate a suna ora înviereĭ Natureĭ!

În perioda a duoe, fenomenele și lucrările primavereĭ se urmeaḑe c'o succesiune maĭ încetă; la începutul acesteĭ periode, ne revine barḑa (Ciconia alba), acest musafir de vară a țeranuluĭ nostru pe tóte cămpiile Romanieĭ, acest chiriaș fără plată în tóte satele la noĭ. În privința plantelor dupe câmpiĭ, se arătă atuncĭ plătagina (Plantago major) cu florile salle galbene, pe când frunḑele eĭ esŭ c'o lună maĭ tîrḑiŭ. În pădure înfloresce frumósa viórea (viola odorata) acéstă flóre delicată și modestă, parcă rușinóse, care ascunde în dosul frunḑelor, sale din anul trecut, făcia sa gentilă; dar și flórea ficatuluĭ (Hepatica) arată atuncĭ florile sale galbene care precedŭ și elle eșirea frunḑelor „ce se vor arăta tocmaĭ c'o lună de ḑile maĭ tărḑiŭ." Totŭ atuncĭ, în sinulŭ padurilor, care curîndŭ vor deveni asilul umbrelor misterióse, ese laptele păsserilor (Ornithogallum), érba plămonilor (Pulmoaria) așia numită, fiind-că seamenă prin colorile salle roșiĭ și violete cu colorea plămonilor și despre care popolul crede că este un remeḑiŭ în contra maladieĭ plămonilor; dar nicĭ o altă plantă nu contribue așia de mult a înfrumuseța varietatea câmpuluĭ, de cât Primula (primevère), numită așia, fiind-că este una din celle maĭ frumóse flóre alle primăvereĭ și aratarea lor este caracteristică pentru primăvară în climele temperate (alăturata figură presintă o specie

alle primuleĭ adecă, Primula Auricula); dar lîngă atâte florĭ frumóse pentru vedere, s'arată și **Drăgaica** (Asperula odorata) care e așia de plăcută și pentru odóre.

Uniĭ arborĭ s'acoper atuncĭ cu florĭ de și n'aŭ încă frunḑe; aste sunt cellĕ următóre- Alunul (Coryllus avellana), Anin (Alnus); ceva maĭ pe urmă plopul (Poplus tremula) arată c'o mare cochetărie florile luĭ adunate numite Amente (Pisicuțe) fórte elegante; darŭ împreună cu plopiĭ înfloresce și Sălcie, represintată prin differite spece fórte frumóse; ceva maĭ tîrḑiŭ vedem că alunul lépădă amentele (florile) sale și tot d'odată s'arată la Ulmĭ (Ulmus communis) ca nisce umbreluțe micĭ pline de florĭ roșietice, apoĭ în celle dupe urmă ḑile alle acesteĭ periode, frasinulŭ (Fraxinus excelsior) resfire florile salle care pen ă acum aŭ acoperit ramurile salle cu nisce umflăturĭ negre.

În momentul acella, primavara a ajjuns la una din acțiunele salle celle maĭ importante pentru lumea organică; aste este eșirea frunḑelor arborilor. Deja cu 8 ḑile maĭ nainte, pădurile și tufișurile s'a acoperit parca c'o nebula ceva verde; asta este începutul eșireĭ frunḑelor; înse nedevenită încă comună la toțĭ arboriĭ. Dar ordinul eșireĭ frunḑelor la arborĭ, se urméḑe în modul următoriŭ: întâiŭ ese agreșĭ (Ribes grossularia) îmbrecat în verde; cócăsa (Ribes rubrum) dupe cât-va timp vine timpul socululuĭ (Sambucus) și Kălin (viburnum opulus); Crataegus (maracinele albŭ) resfiră și ellŭ florile sale; asemenea lemnele cainescŭ (ligustrun) și frunḑa capreĭ (caprifolium) s'încungióră cu foile salle delicale, par-că aerose, maĭ tot de-a-una în mișcare. O frumușețe d'o altă natură este acum produsă în pădurĭ, prin castaniĭ de India (Aesculus Hippocastanus) adică prin muguriĭ eĭ lipicioșĭ care lucescŭ ca Diamanțĭ în raḑele Sóreluĭ. Ellŭ, împreună cu Aciaru (Acer) cu frunḑele-salle sombre și cu stejaru de earnă (quercus robur) complectă tabloul primavăreĭ în pădure.

Păne când nu ne despărțim d'acest tabloŭ mare și ravisant al Natureĭ; să facem și câteda observațiunĭ care nu lipsescŭ d'a avea órecare interes. Maĭ tóte florile primevăreĭ (afară de viorea, drăgaica și pucine alte) n'aŭ nicĭ un odorŭ plăcut și sunt maĭ tóte d'o colóre uniforme, albe, galbene, albastre, rar violetŭ. Maĭ tóte înfloresc înaintea eșireĭ frunḑeler lor, la unele staŭ încă frunḑele anuluĭ trecut, pe când la altele florile staŭ pe ramurile góle fără frunḑe. Acéstă întârzaiere a pădureĭ d'a produce frunḑe, a făcut că pe fundul pădureĭ s'a putut desvolta tóte florile primăvăreĭ care cerŭ și elle lumina și n'ar putea naintea în umbre. Pădurea, se folesesce d'acest timp cînd este încă luminat de lumina sóreluĭ, spre a produce în sînul seŭ un parchet de florĭ care nu'l găsim în acest timp în tótă întinderea câmpuluĭ.

Primula Auricula.

Perioada a treia a primăvereĭ se cunósce prin înfrunḑirea și înflorirea completă a arborilor; în acéstă epocă, fenomenele celle maĭ remarcabile alle primăvereĭ sunt: apparițiunea rîndunelelor (Hirundo) a cuculuĭ (Cucculus canorus) și a privigătóreĭ (Sylvia phylomela), însă acest frumos cântăreț de noapte desemnéḑă finitul primăvereĭ și sosirea vereĭ. — În acésta periodă, eroul pădureĭ este fagu (fagus silvatica); acest frumosŭ arbor, domnitor al pădurilor în România. Fagul a fost cântat și lăudat pentru frunḑele salle fine, elegante, lucitóre și ușóre, pentru muguriĭ seĭ îmbrăcațĭ 'n albŭ parecă într'uŭ înveliș d'argint strelucind la lumina sóreluĭ pe un ceriŭ albastru și produc atuncĭ un efect fórte grandios. Impreună cu fagŭ se resfiră și frunḑe stejaruluĭ de vară (Quercus pedunculata) a mesteacănuluĭ (Belula alba) a feluriților Aciére, (Acer), a teiuluĭ (Tilia) și a unuĭ fel de brad rar la noĭ dar fórte frumos (Pinus laricis). Dar arboriĭ care interdeaḑă maĭ mult de cât tóte cu lepădarea mugurilor lor, sunt unele felurĭ de sălcie, de plopĭ, și frasinĭ și putem se ḑicem ca, cu asta se termină ciclul fenomenelor primăvereĭ în pădure; dar pe câmp esŭ atuncĭ nenumărate florĭ, una maĭ frumóse și maĭ variabile în colorĭ de cât cea laltă, între care vom numi numaĭ păpădie, (leontodon taraxacum

care s'arate înflorit tot într'un timp cândŭ se înfrundesce fagul) floarea frigurilor (Ranunculus), earba şerpeluĭ (Serpentaria), frumósă Veronica şi maĭ cu sémă fórea numită în tóte limbele „se nu mă uiţĭ," (Myosotis palustris, *ne m'oublies-pas*). Prin această flóre, cu cares e termine lucrările Primăvereĭ, ea ne dice un Adio! pare-că voesce a ne dice totŭ d'o-dată „se nu mă uitaţĭ, ómenilor!" O cine póte să te uite, frumósă primavară! Cine pote să uite acelle momente de serbătóre alle inimeĭ nóstre, în care fie-care om devine poet; fie-care *inimă tresare* d'o bucurie nespuse; fie-care fibra a esistenţeĭ nóstre se întinde peste imensul orizont al vedereĭ, şi îmbrăţoşem atuncĭ în spiritul nostru cerul şi pămêntul, trecutul şi viitorul şi atuncĭ sufletul nostru transportat în regiunele visurilorŭ cellor maĭ încântătóre, simtŭ aicĭ pre pământ unŭ paradis cerescŭ. B.

LUCARILE SOCIETAŢEI ROMANE.
de
SCIINÇE.

Priimim de la Onor. Biuroŭ a acesteĭ societăţĭ invitarea d'a publica în diarul nostru memoriul D-luĭ Falcoian despre reforma Calendaruluĭ nostru şi rapportulŭ Comisiuneĭ însercinată a esamina acest memoriŭ.

Cu bucurie ne grăbim a da acestor duoe lucrărĭ *interesante*, o publicitate în fóea acésta, cu atât maĭ mult, fiind-că arată că ţinerea societăţeĭ de sciinţe nu este pen' acum isbită de flagelul nelucrăreĭ, o meladie endemică la noĭ. B.

I. MEMORIŬ

Presintat societăţiĭ Române de sciinţe în Şedinţa din 29 Martiŭ 1862.

Midloc noŭ de intercalare a bissextililor, prin care într'un million de annĭ nu remîne nicĭ o deosebire între annul civil şi annul tropic.

Domnilor,

Scopul acestuĭ Memoriŭ este de a supune la apreciarea d-vóstră un midloc noŭ de intercalare a bissextililor, prin care într'un million de annĭ nu lassă nicĭ o deosebire între anulŭ civil ĭ annul natural.

Ocupat cu questiunea Calendariuluĭ pentru într'un articol care a apparut în **Revista Română**, în numerile de Noemvriŭ şi Decembriŭ, annul espirat, ne-am credut dator a respêndi în public inconvenientele Calendariuluĭ nostru, *Calendariul Iulian*, şi a proba necessitatea uneĭ reforme. Tot de-odată, am expus şi în ce consistă *sistema Grigoriană*, care este mult maĭ precisă, precum şi *sistema Persană*, adoptată în Persia încă de la începutul secoluluĭ XI-ea, care este maĭ precisă şi cât şistema Gregoriană.

Cu acestea, am fost condus a căuta daca nu esistă vre un alt midloc de intercalare a bisextililor, maĭ precis de cât în sistemele precedinte, şi resultatul acestor incercărĭ este care viŭ a vĕ comunica.

Pentru noĭ *annul* este perioda reîntórcereĭ *timpurilor*, care depinde de mişcarea Sóreluĭ în rapport cu ecuatorul, adică *annul tropic*, a căruĭ valóre exactă exprimată în dile Solare *medie*, este de 365 d. 242,264. Acésta este durata reîntórceriĭ Sóreluĭ la acellaşĭ equinox, şi le póte numi *annul natural*.

Scopul reformăriĭ Calendarelor este de a regula anul civil după annul natural, ast-fel în cât să rĕmîe în tot-d'auna între dînşiĭ cea maĭ mică deosebire possibile; care devine o questiune de resolvat prntru că annul civil trebuie să cuprindă un numer exact de dile, pe când annul tropic coprinde o fracţiune fórte complicată de 5 ore 48 min. 51 s. 61 = 0 d, 242264.

Este învederat că annul civil nu póte avea în tot-d'auna acellaşi numer de dile, ci ceea ce

era natural a se face, este de a lua obicnuitŭ annul civil de 365 ḑile şi când fracţiunea 5 ore 48 m. 51 s. 61, acumulânduse din an în an, va ajjunge să compuie aprópe o ḑi, în annul acella, să se ţie annul civil de 366 ḑile. Astfel, annul civil ar avea obicnuit 365 ḑile şi din când în când i se va da o ḑi maĭ mult. Dar este important pentru Chronologie să se pótă transforma cu înlesnire un numer óre-care de annĭ în ḑile, şi de aceea nu se póte lăssa nedeterminată intercalarea annilor de 366 ḑile.

Acest midloc simplu pentru a face să concórde annul civil cu annul astronomic, s'a întrebuinţat pentru prima óră de Iulius Cesar, cu ajjutorul astronomuluĭ Sozigene din Alexandria pe la annul 44 in. de Chr. şi numind *bissextilĭ* anniĭ de 366 ḑile, s'a dat ca regulă pentru intercalarea lor, ca la fie-care patru annĭ, cel din urmă să fie bissextil.

Acésta este *reforma Juliană*, cea maĭ simplă, şi pe care noĭ am conservat'o pînĕ astăḑĭ.

Reforma juliană presupune annul adevarat de 365 ḑ. 25 saŭ 365 ḑ. 6 ore, care se numesce *anŭ de Convenţiune*, şi care este maĭ mare de cât annul tropic cu 0 ḑ. 007736 = 11 m. 8 s. 4, de unde urmésă că începutul annuluĭ civil va remâne pe fie-care annŭ maĭ în urma annuluĭ tropic cu fracţiunea 0 ḑ. 007736, care în 400 annĭ produce apprópe 3 ḑile de deosebire şi în 4000 de annĭ deosebirea va fi de 31 ḑile, adică că în curs de 400 annĭ se intercală treĭ bissextilĭ maĭ mult de cât trebuia, şi în 4000 annĭ se intercală 31 bissextilĭ maĭ mult.

Sistema Gregoriană caută a suprima treĭ bissextilĭ care se adaogă maĭ mult în Calendariul Iulian în curs de 400 annĭ, şi pentru acésta s'a priimit a se suprima bissextilul din urmă la fiecare din celle d'întâiŭ treĭ sute de annĭ, lăssând toţĭ bissextiliĭ la cea d'a 4-a de unde regula următóre a Calendariuluĭ Gregorian: „Toţĭ anniĭ „diviḑibilĭ prin 4 să fie bissextilĭ, afară de aniĭ „secularĭ; lăssând între acestia bissextilĭ numaĭ „pe aceia alle căror sutimĭ vor fi diviḑibile „prin 4." Prin urmare aniĭ 100, 200, 300, 500, 600, 700, 900, 1000,..... 1800, 1900, 2100,...... nu vor fi bissextilĭ, şi anniĭ 400, 800, 1200, 1600, 2000,... vor fi bissextilĭ.

Annul de convenţiune în reforma gregoriană, este de 365 ḑ. $^{97}/_{400}$ = 365 ḑ. 2425, maĭ mare de cât annul tropic cu 0 ḑ. 000236, dar în 10000 de annĭ acéstă deosebire lassă annulŭ civilŭ în urma annuluĭ natural numaĭ cu 2 ḑile, pe când dupe calendariul julian deosobirea va fi de 77 ḑile. Pe lângă acésta, în sistema Gregoriană se póte descompune cu înlesnire un numer dat de anĭ în ḑile şi tot-de-odată se păstrésă şi simplicitatea reformeĭ Iuliane.

Persaniĭ, întrebuinţaŭ pe la începutul secoluluĭ XI-le, un miḑloc de intercalare maĭ precis de cât cel Gregorian, care constă în a face bisextil al 4-le an în şepte periódc consecutive şi în a 8-a periódă să le facă bissextil all 5-ea an. Prin urmare, în curs de 33 annĭ, se intercală 8 bissextilĭ, ceea ce dă pentru annul de Convenţiune în acéstă sistemă 395 ḑ. $^{8}/_{33}$ = 365 ḑ. 2424, care este maĭ apropiat de annul tropicŭ de cât annul de convenţiune Gregorian. Dar sistema Gregoriană este preferabilă pentru că dă maĭ multă înlesnire pentru a preface în ḑile anniĭ şi seciliĭ, care este un avantagiŭ preciosŭ pentru Calendariŭ.

Eacă acum un noŭ miḑloc de intercalare a bissextililor, care sper că va escela prin es-actitatea sa. Regula este acésta:

„Toţĭ aniĭ diviḑibilĭ prin 4, vor fi bissextilĭ „că în reforma Iuliană, afară de aniĭ divisibilĭ „prin 128, lăsând între acestia bissextilĭ numaĭ „anniĭ secularĭ divisibilĭ prin 128."

Pentru a judeca despre esactitatea acesteĭ regule avem un milion de annĭ = 7812×128+64, care ne dă, că într'un million de annĭ sunt 7812 annĭ diviḑibilĭ prin 128 şi 78 annĭ secularĭ diviḑibilĭ prin 128.

Într'un milion de annĭ, trebuie să se intercale 242264 bissextilĭ, pe când dupe calendariul Iulian se intercală 250000. Aplicând regula precedentă, se intercală 250000 bissextilĭ fără 7812 - 78, care sunt bissextiliĭ de la anniĭ diviḑibilĭ prin 128 scăḑute cu bissextiliĭ de la anniĭ secularĭ diviḑibilĭ prin 128, aste dă 250000 - 7734 = 242266, adică numaĭ duoĭ bisextilĭ maĭ mult într'un milion de annĭ.

Dacă vroim să facem să dispară şi aceştĭ duoĭ bissextilĭ care se adaog maĭ mult într'un milion de annĭ, putem conveni cu regula de maĭ sus a suprima şi bissextiliĭ de la anniĭ 500000 şi 1,000,000.

Acest miḑloc de intercalare păstréḑă sim-

plicitatea reformeĭ Iuliane și un presintă nicĭ o difficultate pentru a transforma în ḑile un numer óre-care de annĭ. Dar un serviciŭ immens, este de a nu maĭ aduce nicĭ odată necesitatea uneĭ reforme nouĭ cu secoliĭ.

8 Februariŭ 1862.

Ĭ. Falcoianu.

II. Rapportul comisiuneĭ inserciuate a essamena acest momoriŭ.

Domnilor,

Comisiunea ce aţĭ însărcinat cu essaminarea memoriuluĭ D-luĭ Falcoian despre refforma calendariuluĭ Iulian dupe un noŭ mod de intercalare propus de d-luĭ; a essaminat cu tótă atenţiunea acest memorĭŭ și are acum onóre a vĕ presenta rapportul eĭ în privinţa acésta.

Cestiunea despre reformarea calendaruluĭ Iulian la noĭ, este o mare cestiune a viitoruluĭ și acésta sub doĭ punturĭ de vedere, adică: sub puntul de vedere allŭ religiuneĭ și sub puntul de vedere social.

Cât despre puntul de vedere religios, trebue că serbătorile religiuneĭ Crestine să fie serbate în modul cum l'a așeḑat fondatoriĭ religiuneĭ. Așa dar Pascele, acéstă primă serbatóre a Crestinismuluĭ, trebue să fie serbată cum l'a ordonăt Conciliulŭ de la Nicea adică: în prima Duminică dupe luna plină care vine immediat dupe sossirea sóreluĭ (saŭ a pămêntuluĭ) la puntul ecuinocţial al primăvereĭ. În facia acestuĭ ordin precis al religiuneĭ Crestine, este învederat că calendarulŭ crestin care reguléză Pascele și tóte serbătorile anuluĭ, trebue să se apropie cât se póte maĭ mult de anul tropic, și acesta nu esistă în calendarul Iulian.

Cât despre puntul de vedere social, este învederat că formăm acum o mare auomalie în miḑilocul Europeĭ. Când tótă Europa a deja intrat în anul noŭ, noĭ suntem cu 12 ḑile înapoĭ. Apoĭ fiind-că acéstă differinţe retrogradéză în 400 anĭ cu 3 ḑile șt în 4000 anĭ cu 30, urmează că acésta diferinţa, va deveni odată extră-ordinare.

Este assemenea adevarat, că intrarea Românieĭ în sinul popórelor civilizate ale Europeĭ, cere și unificarea calendaruluĭ nostru cu calendarul Europian. De aceea suntem cu totul de opiniunea D-luĭ Autor că trebue se ne silim a respăndi la noĭ ideea părăsireĭ calendaruluĭ Iulian.

Dar Domnulŭ Autor a mers și maĭ departe. D-luĭ a probatŭ că și anul civil saŭ de Convenţiune dupe Calendarul Gregorian differe de anul tropicŭ cu 0ḑ, 000236 saŭ cu 236 ḑile într'un millionŭ de anĭ, și spre a apropie anul convenţional de anul tropic, D. Autor propune că în loc d'a suprima bisextilĭ la fie-care an secular afară de ceĭ dividibilĭ prin 4; din contra să se suprime tot dauna bisextilĭ la fie-care 128 anĭ, lăssând acestĭ bisextilĭ la anĭ secularĭ divisibilĭ prin 128. D. Autor arată că în acest mod, differinţa între adeveratul an tropic și anul (convenţional) civil, va fi numaĭ de 2 ḑile într'un million de anĭ.

Comissiunea a citit cu mulţemire acéstă ingeniosă născocire a autoruluĭ și negreșit că un calendar refformat dupe ideea Autoruluĭ (dacă ar fi adoptat de tótă Europa) ar fi sub puntul adeveruluĭ, maĭ preferabil de câtŭ cellŭ Gregorianŭ, însă trebue să observăm că acest modŭ propus are doue inconveniente și o omissiune, adică:

1. În Reforma D-luĭ Falcoian, intercălările se facŭ la un numer care nu este rotund și prin acésta calculul devine mult maĭ difficilŭ de cât în cel Gregorian.

2. Fiind că nu e probabil (cellŭ pucin de o cam dată) că Europa va priimĭ acéstă reformă a calendaruluĭ seŭ; de aceea este învederat că peste o sută de anĭ, vom rămânea îndărăt cu o ḑi în rapport cu Europa și acéstă întârḑiere de o ḑi va ţine 28 anĭ. Pe urmă, calendarul acella va merge împreună cu cel European în curs de 72 anĭ; dupe care iarășĭ vom remâne îndărăt cu o ḑi în curs de 56 anĭ. Ast-fel, scopul cel mare ane uni cu calendarul tutor popórelor civilisate, va remâne ne împlinit.

Dar eaca și omissiunea:

Autorul ne ḑice că calendarul Gregorian este imperfect cu 236 ḑile într'un million de anĭ; dar n'a menţionat în memoriul d-sale că deja de mult timp s'a propus d'a suprima în acestŭ

calendar la fie-care 4000 anĭ un bisextil, ceea ce reduce imperfecţiunea calendaruluĭ numaĭ la 14 ḑile într'un million de anĭ, prin urmare aprópe o ḑi în 72000 anĭ. Acéstă imperfecţiune este aşa de uşóră în cât putem prea bine să ne odinăm, ba încă putem să şi credem că înainte de terminarea acestuĭ ciclu de 72000 anĭ, omenirea ca avea avantagiŭ a întroduce un million de alte corecţiunĭ, mult maĭ atingătóre de adevăr, de cât o differinţe de 14 ḑile într'un milliom de anĭ dupe adeverul astronomic.

Conclusiune.

1. Suntem D-lor de părere sa se admită Memoriul D-luĭ Falcoianŭ, pentru că presintă sub puntul de vedere teoricŭ, o idee nouă; apoĭ şi tratează o cestiune d'o mare importanţă practică.

2. Ar fi bine să se ia disposiţiunĭ a se publică acest memoriŭ înpreună cu rapportul.

Dr. I. Baraşŭ.
C. Aninoşianŭ.
E. Bacaloglă.

CĂLĂTORIE ÎN ITALIA.

NEAPOLE II.

Neguţetoriĭ de lubeniţe (pepene verde) maĭ cu sémă se deosebesc prin miscările ce'şĭ daŭ prin strigarea şi limbagiul lor espressiv; pe fie-care moment tae căte o lubeniţă próspătă, o face în făliĭ şi bucăţĭ maĭ micĭ, şi'şĭ laudă marfa clienţilor în diferite modurĭ. Adese 'ĭ audĭ repetînd „co tre calle mange, bibe, e te lave afaccia" (cu 3 parale mănăncă, bea şi'ţĭ spală şi figura); la aceste vorbe toţĭ alerg şi-şĭ procură acéstă întreită necesitate. După ce mănăncă, oamenĭ, femeĭ şi copiĭ aruncă in tóte părţile cojile, şi fiind că poliţia nu îngrijesce, ca şi la noĭ, de cureţenia uliţilor, mulţĭ dintre ómenĭ se înpedecă d'aceste cojĭ, alunecă şi cad. La Neapole ca şi 'n celle maĭ multe oraşe din Italia se află o classă de ómenĭ degradaţĭ (acum însă s'a împucinat mult numerul lor) numiţĭ **lazzaroni**, după numele vechiuluĭ lor patron Lazăr, care 'şĭ petrec viaţa în a nu lucra nimic; ḑioa umple uliţele căutând vr'un strein să'ĭ serve de conducêtor, saŭ a face un prea mic serviciŭ cuiva, ca să căstige căţva creiţarĭ pentru măncare, iar nóptea dorm pe treptele scărilor templurilor avănd drept adepostŭ ceriul cu stelele frumóse.

Miseria, cerşetória şi misericordia sunt lăţite în tótă Italia, maĭ cu sémă în partea meridională. Abia apare un strein într'un oraş, şi'ndată este încongiurat d'o mulţime de oamenĭ fără căpătăiŭ, care vin de'lŭ supără: unu voesce să-ĭ vendă ceva, altu vrea să-ĭ văcsuiască botinele, toţĭ vor să'ĭ arate drumu, să'l conducă la ospelurĭ şi la monumente publice (în timpul acesta călєtorul trebue să'şĭ păstreḑe bine punga, orologiŭ şi batista, căcĭ dispar ca printr'un farmec); birjariĭ cu trăsurile se îndreptéḑă spre dînsul 'l îmbulsesc p'intre ḑidurĭ ca să'l facă să simţă maĭ bine necuviinţa d'a merge pe jos. Se otărasce să se sue, îndată un necontenit, primul venit, maĭ adesea trenţeros şi nepeptênat, se asvîrle din dărătu trăsureĭ ca să serve de lachieŭ să deschidă uşia, să esecute ordinile, până când călêtorul termină cursa ca să-ĭ dea căţĭ-va creiţarĭ; dar lucru curios acolo că vrînd nevrînd trebue să'l îngăduĭ să te serve. — Religia întră pentru mult în trebile italienilor; în celle maĭ multe prăvăliĭ se vede imagina fecióreĭ, înainte căreia arde căte o lampă. Procesiunile religioşilor de diminéaţă şi de seară sunt prea curióse, multe aŭ aspect d'o bocchanală în midlocul uliţilor.

Museul naţional. Dupe ce a visitat cineva museul din Florenta, la Roma, museele Vaticanuluĭ s'alle Capitoluluĭ, pare c'ar fi terminat în Italia studiul antichităţeĭ; cu tóte acestea, minunĭ nuoe aşteptă pe călєtor la museul din Neapole cunoscut subt nume de *museul Borbonico* saŭ de *Studiĭ*. Aicĭ chiar interesul curiosităţilor cresce şi maĭ mult printr'o revelaţiune intimă şi întinsă a vieţeĭ, a obiceiurilor cellor vechĭ, prin ajjutorul nu numaĭ al inscripţiunilor, altarelor, monumentelor, statuelor, dar şi a unuĭ mare numrr de obiecte mobile de la celle maĭ preciόse pînă la cele maĭ vulgare.

Aicĭ nu este o întîmplare fericită a uneĭ săpăturĭ în pământ accidentale care să dea căte-va fragmente antice isolate, nu este un mormănt, un templu, un theatru ce se scóte din pămênt, ci un oraşiŭ întreg îngropat odată sub cenuşia Vesuvuluĭ, şi care acum dă ne'ncetat museuluĭ din Neapole thesaure nesleibile. Ast museŭ n'a dobîndit o aşia de mare importanţie, de cât de când a devenit depositul general allŭ tuturor avuţiilor îngropate în celle doue cetăţĭ antice **Pompeĭ** şi **Herculanum**. pe lăngă care se maĭ adaogă acelea care provin dintr'alte localităţĭ alle Italieĭ şi din Sicilia. Avênd un spaciŭ fórta restrîns nu putem intra în descrierea amenuntelor acestuĭ museŭ.

A.

Tipografia C. A. Rosetti, uliţa Fortuni No. 15.